

pourquoi l'auteur propose d'en faire une variété: le *Pleurotus dryinus* var. *pometi*.

Literatuur:

1. Bresadola, J. (1927-1933) — Iconographia Mycologica. — Mediolani, 26 dln.
 2. Fries, E. (1867-1884) — Icones selectae Hymenomycetum. Holmiae, 2 dln.
 3. Gillet, C.C. (1878-1890) — Les Champignons qui croissent en France. — Alençon.
 4. Lange, J. (1930-1939) — Flora Agaricina Danica. — Copenhagen, 4 dln.
 5. Paulet, J.C. (1739) — Traité des Champignons. — Paris, 2 dln.
 6. Pilát, A. (1935) — Atlas des Champignons de l'Europe II: *Pleurotus* Fr. — Praha.
 7. Quélet, L. (1888) — Flore mycologique de la France. — Paris, 492 p.
 8. Reijnders, A.F.M. (1963) — Le développement des carpophores des Agaricales. — Den Haag, 412 p.
 9. Ricken, A. (1915) — Die Blätterpilze Deutschlands. — Leipzig, 2 dln.
-

Voorlopig: naamlijst van de nederlandse ridderzwammen en verwanten. I

F. Benjaminsen

Mullerweg 23
Eindhoven

In het kader van het streven te komen tot een uitvoerige Checklist van de nederlandse soorten van de Agaricales heb ik me enige jaren bezig gehouden met het nagaan van de in het Rijksherbarium te Leiden aanwezige eksikkaten benevens die in enige particuliere herbaria.

Hoewel het onderzoek nog niet geheel is afgesloten en ook de nederlandse literatuur nog pas voor een klein gedeelte is doorgenomen op zekere meldingen van nederlandse vondsten, meen ik toch, dat het goed is vast een voorlopige naamlijst te publiceren. Tevens wil ik hierbij vermelden, waar de soortbepaling nog moeilijkheden oplevert, of onvoldoende gegevens aanwezig zijn en op welke nieuwe soorten we verdacht moeten zijn.

Ik wil hier nog eens de nadruk leggen op de noodzaak van het maken van zo uitvoerig mogelijke beschrijvingen als men paddestoelelen verzamelt, wil bewaren of wil laten determineren. Iedereen, die

zich ernstig met herbariummateriaal bezig wil houden, stoot telkens weer op het nare feit, dat een of ander belangrijk kenmerk, dat aan gedroogde fungi niet meer is waar te nemen, in de beschrijving ontbreekt. Ook in Leiden bevinden zich stapels vondsten, die om die reden niet determineerbaar en daarom vrijwel waardeloos zijn.

Met deze voorlopige naamlijst hoop ik te bereiken, dat menige Coolia-lezer in zijn herbarium duikt, om te zien of er nog materiaal is van minder gewone of kritische soorten en dit mij dan ter beschikking stelt voor nadere determinatie of kontrôle. Tevens hoop ik dat u in het komende seizoen vers materiaal van deze soorten kunt en wilt opsporen.

Ook kritiek en commentaar op deze voorlopige naamlijst zal mij van harte welkom zijn. Dat zal zeker de kwaliteit van de checklist ten goede komen.

De soorten waar het hierom gaat, behoorden eertijds hoofdzakelijk tot het oude geslacht *Tricholoma* of Ridderzwammen. Al in de vorige eeuw hebben enige mykologen afsplitsingen van dit geslacht voorgesteld en het moderne mikroskopisch-anatomisch en chemisch onderzoek heeft geleid tot het opstellen van een aantal nieuwe genera of tot het emenderen van reeds gedefiniëerde. Hoewel dit proces nog niet is afgesloten, is er toch een meer natuurlijke en wat vastere groepering van de verschillende soorten tot stand gekomen. De neerslag daarvan vinden we in de moderne werken van Singer (18), Kühner en Romagnesi (13), Dennis c.s. (4), Moser (14) en Donk (5). Tot de opheldering van een aantal kritische soorten hebben de laatste jaren Gro Gulden (8), Huysman (10), Neuhoof (15), en vooral Bon (3) bijgedragen.

De naamlijst omvat de soorten, die tegenwoordig gerekend worden tot de volgende geslachten: *Calocybe*, *Dermoloma*, *Lepista*, *Leucapaxillus*, *Rhodocybe*, *Tricholomopsis*, *Tricholoma*, *Porpoloma*, *Lyophyllum* en *Melanoleuca*.

Over het algemeen is Nederland niet rijk aan soorten uit deze groepen en bovendien komen ze maar weinig voor, enkele uitgezonderd. Ik zal alleen de wetenschappelijke namen noemen en niet de bestaande of eventueel nieuw te vormen nederlandse. Wel zal ik vermelden, of de soort meer of minder zeldzaam is volgens het bovengenoemde herbarium-materiaal (dus niet inklusief de vermeldingen in de nederlandse literatuur, daar deze laatste vaak onzeker zijn).

1. *CALOCYBE* Kühner 1938 ex Donk (1962), met als type-soort *Calocybe georgii* (L. ex Fr.) Kühner = *C. gambosa* (Fr.) Donk.

1. *C. carnea* (Bull. 1791 ex Fr. 1821) Donk 1962.

Zeldzaam tot algemeen en vrij konstant. In Moser (14, p. 100) leidt onder 5* "Huthaut mit zelliger Struktur" via 7* en 11* naar 12: *C. carnea*, maar deze soort heeft een filamenteuze hoedhuid. Er komt ook een slanke vorm voor, die door velen *C. persicolor* (Fr.) Sing. wordt genoemd en die misschien een aparte soort of een variëteit zou kunnen zijn. Wat de echte *Tricholoma persicolor* Fr. is, weet ik niet. Het gebundeld zijn telt voor beide. Het behaard zijn van de steelbasis is dubieus. Fries (6, p. 80) zegt in 1857: nu eens kaal, dan weer behaard; in 1874 (7) praat hij er helemaal niet over. Ricken (17) brengt de twee kenmerken weer op de proppen; zijn afbeelding 94/8 is een goede weergave van de slanke vorm; afb. 94/7

geeft foutief een witte steel. Ook over de andere kenmerken (geur, consistentie) lopen de meningen van de diverse auteurs uiteen. Ik heb tot nu toe geen mikroskopische verschillen gevonden tussen de typische *C. carnea* en de slanke vorm.

2. *C. cerina* (Pers. 1801 ex Fr. 1821) Donk 1962.

Komt uiterst zelden voor: 2 vondsten van dezelfde vindplaats in 1917 en 1920 (Wapenvelde).

3. *C. gambosa* (Fr. 1821) Donk 1962. Zeldzaam tot algemeen van april tot juli voorkomend.

4. *C. ionides* (Bull. 1791 ex Fr. 1821) Donk 1962. Zeldzaam en alleen uit de duinstreek bekend.

5. *C. obscurissima* (Pearson 1946) Moser 1967. Uiterst zeldzaam, slechts 2 maal gevonden (Dorst, 1955, en Overveen 1966).

2. *DERMOLOMA* (J. Lange 1933 ex Herink 1959) Singer 1956, met als type-soort *Tricholoma cuneifolium* (Fr. ex Fr.) Kummer = *D. cuneifolium* (Fr. ex Fr.) Singer ex Herink.

1. *D. atrocinerium* (Pers. ex Pers. 1828) Orton 1960.

2. *D. cuneifolium* (Fr. ex Fr. 1821) Herink 1958. Deze twee zijn in het veld, zoals uit studies van Bas (17) blijkt, goed van elkaar te scheiden, daar de eerste meer donker-grijs is met grijze tot groen-grijze lamellen en een gevulde steel, terwijl de tweede kleiner en lichtbruin is met witte tot beige lamellen en een holle steel die erg breekbaar is. Bij gedroogd materiaal ligt de zaak veel moeilijker: *D. atrocinerium* heeft een wat dikkere hoedhuid ($\pm 100 \mu$), waarvan ongeveer 60μ gepigmenteerd is en uit cellen van $12-40 \mu$ bestaat; *D. cuneifolium* heeft een wat dunnere hoedhuid ($50-60 \mu$), waarvan ongeveer 35μ gepigmenteerd is en uit cellen van $37-74 \mu$ bestaat. De eerste is zeldzaam en de tweede is uiterst zeldzaam.

3. *D. pseudocuneifolium* Herink 1958 nom. nud. = *D. cuneifolium* sensu Jossierand (12).

Deze soort moet een andere naam krijgen, daar de naam van Herink berust op een foute interpretatie van Jossierand. Zij heeft amyloïede sporen in tegenstelling tot de echte *D. cuneifolium*, die bovendien niet in Zweden voorkomt. Deze soort is éénmaal gevonden bij Haamstede. Uit het Teutoburger Woud is bekend (1970) *D. hygrophorus* Joss. met typische caulocystiden en eveneens amyloïde sporen. *D. jossierandii* Dennis & Orton 1960 (gebaseerd op *Tricholoma hygrophorus* Joss. 1958, nom. nud.) is duidelijk wat anders, zoals Singer en Moser reeds vermoedden, cf. Jahn (11, p.23).

3. *LEPISTA* (Fr. 1838) W.G. Smith 1870; non Pat. 1887; non Konrad & Maubl. 1937, met als type-soort *Paxillus lepista* Fr. = *L. subaequalis* (Britz.) Sing.

Bigelow en Smith (2) menen op grond van verschillende argumenten, o.a. elektronenmikroskopische opnamen van de sporen, dat de soorten van dit geslacht ondergebracht moeten worden in een sectie (*Verruculosae*) van *Clitocybe*, met o.a. *Clitocybe inversa* en *G. gilva*. Harmaja (9) deelt deze mening niet. Op grond van de uitwendige habitus (*tricholomoïed*) en de sporenkleur handhaaf ook ik het geslacht *Lepista*.

1. *L. trina* (Fr. 1838) Bigelow 1959.
Voor deze soort en de nummers 2 en 4 zie Reijnders (16). In sommige jaren komt deze soort regelmatig voor.
 2. *L. luscina* (Fr. ex Fr. 1821) Sing. 1951.
Zeldzaam, maar vrij konstant.
 3. *L. nuda* (Bull. 1789 ex Fr. 1821) Cooke 1871. Algemeen en konstant.
 4. *L. rickenii* Sing 1951. Zeldzaam. Nauw verwant met
 5. *L. saeva* (Fr. 1838) Orton 1960. Zeldzaam en niet konstant.
 6. *L. sordida* (Fr. 1821) Sing. 1951.
Vrij algemeen en konstant. Nogal wisselend van kleur. Gelieve speciaal te letten op een geheel bruine vorm, waarin elke spoor van lila of violet ontbreekt, ook in de lamellen. Het is niet zeker of dit een aparte soort is (3 maal gevonden).
-
4. *LEUCOPAXILLUS* Bours. 1925, met als type-soort *L. pseudoacerbus* (Cost. & Duf.) Boursier = *L. tricolor* (Peck) Kühner.
 1. *L. amarus* (Alb. & Schw. 1805 ex Fr. 1821) Kühner 1927.
Misschien éénmaal gevonden (Fungus 23:7); geen herbariummateriaal.
 2. *L. giganteus* (Sow. ex Fr. 1821) Sing. 1939.
Eénmaal gevonden ('s-Graveland, 1955).
 3. *L. lentus* (Post apud Romell 1895) Sing. & Smith 1942.
Uiterst zeldzaam; 2x gevonden (Castricum, 1954 en 1955); nauw verwant met nr. 4.
 4. *L. tricolor* (Peck 1888) Kühner 1925.
Als *Tricholoma militare* Lasch 1829 werkelijk een synoniem is van *L. tricolor*, dan is de soort 2x gevonden in 1914 (Oss en Zwolle).
 5. *RHODOCYBE* R. Maire 1924 emend. Sing. 1952, met als type-soort *R. caelata* (Fr.) Maire.
 1. *R. fallax* (Quél. 1895) Sing. 1951.
Zeldzaam. Lijkt op een kleine en tengere *Clitopilus prunulus*. 5x gevonden (Molenaar).
 2. *R. nitellina* (Fr. 1838) Sing. 1951. Uiterst zeldzaam (Voorne, 1970).
 3. *R. parilis* (Gillet 1874) Sing. 1951. Uiterst zeldzaam (Wijster, 1960).
 4. *R. popinalis* (Fr. 1821) Sing. 1951.
Door Mevr. Boetje-van Ruinen indertijd als een nieuwe soort beschreven onder de naam *Tricholoma meyendellense* (van Meyendel, 1924); Vogelenzang 1955 en 1956.
 5. *R. truncata* (Schaeff. ex Fr. 1838) Sing. 1951.
Zeldzaam en niet konstant.
 6. *TRICHOLOMOPSIS* Sing. 1939, met als type-soort *T. rutilans* (Schaeff. ex Fr.) Sing.
 1. *T. decora* (Fr. 1821) Sing. 1939.
Eénmaal gevonden bij het Uddelermeer, 1933.
 2. *T. flammula* Métrod 1946.
Misschien moet een vondst uit Amerongen (1960) tot deze soort gerekend worden.
 3. *T. rutilans* (Schaeff. ex Fr. 1821) Sing. 1939. Vrij algemeen.
wordt vervolgd.

Summary:

A preliminary list of Dutch species, belonging to the old genus *Tricholoma* sensu lato is given, based on herbarium material. Some remarks on taxonomy and frequency of occurrence are added. In this first part species of *Calocybe*, *Dermoloma*, *Lepista*, *Leucopaxillus*, *Rhodocybe* and *Tricholomopsis* are listed.

Literatuur:

1. Bas, C. -- Ongepubliceerde aantekeningen over *Tricholoma*.
2. Bigelow, H.E. & Smith, A.H. (1969) -- The status of *Lepista* - a new section of *Clitocybe*. -- *Brittonia* 21: 144-177.
3. Bon, M. (1967) -- Révision des *Tricholomes*, 1re note -- Bulletin de la Société mycologique de France 83: 324-335. (1969) -- dto. 2me note -- ibid. 85: 475-492. (1970) -- dto. 3me note -- ibid. 86: 755-763.
4. Dennis, R.W.G., Orton, P.D., & Hora, F.B. (1960) -- New check list of British Agarics and Boleti -- Transactions of the British mycological Society, Suppl.
5. Donk, M.A. (1962) -- The generic names proposed for Agaricaceae -- *Nova Hedwigia*, Beih. 5.
6. Fries, E.M. (1857) -- *Monographia Hymenomycetum Sueciae*, I-II. -- Upsala.
7. Fries, E.M. (1874) -- *Hymenomycetes Europaei sive Epicriseos systematis mycologici* Ed. 2. -- Upsala.
8. Gulden, Gro (1969) -- *Musseronflora*, Slekten *Tricholoma* sensu lato. -- Universitetsforlaget, Oslo, Bergen, Tromsø.
9. Harmaja, H. (1969) -- The genus *Clitocybe* (Agaricales) in Fennoscandia -- *Karstenia* 10: 5-168. en brief aan de auteur.
10. Huysman, H.S.C. (1968) -- Observations sur les *Tricholomatacées* (I). Le groupe *Tricholoma terreum* sensu stricto. -- *Schweizerische Zeitschrift für Pilzkunde* 46: 143-153.
11. Jahn, H. (1970) -- *Dermoloma hygrophorus* in Westfalen gefunden. -- *Westfälische Pilzbriefe* 8: 23-28.
12. Jossierand, M. (1958) -- Une espèce nouvelle de *Tricholomée*: *Tricholoma* (*Dermoloma*) *hygrophorus* -- Bulletin de la Société mycologique de France 74: 483-491.
13. Kühner, R. & Romagnesi, H. (1953) -- Flore analytique des champignons supérieurs. -- Paris.
14. Moser, M. (1967) -- Die Röhrlinge und Blätterpilze (Agaricales) -- G. Fischer, Stuttgart.
15. Neuhoﬀ, W. (1958) -- Probleme bei giftigen Ritterlingen -- *Westfälische Pilzbriefe* 1: 41-46. (1958) -- Zwei wenig bekannte Ritterlinge -- ibid. 1: 61-66. (1960) -- Wer kennt den weissen Ritterling *Tricholoma album* -- *Zeitschrift für Pilzkunde* 26: 1-4 en verder -- *Westfälische Pilzbriefe* 2: 73-78, en 97-100 (1960).
16. Reijnders, A.F.M. (1967) -- Vondsten in 1966, II. -- *Coolia* 13: 58-60.
17. Ricken, A. (1915) -- Die Blätterpilze (Agaricaceae) -- 2 delen, Leipzig.
18. Singer, R. (1962) -- The Agaricales in modern taxonomy -- Weinheim.